

Symposium ICES

Cijfers grensoverschrijdend gedrag in de sport 2021

Heel wat opschudding in het sportlandschap - en ver daarbuiten - wanneer Dr. Tine Vertommen de resultaten van haar nieuwe studie rond grensoverschrijdend gedrag publiceert.

De nieuwste cijfers rond grensoverschrijdend gedrag in Vlaanderen, verzameld binnen het Europese project CASES (child abuse in sports: european statistics), blijken allerminst geruststellend te noemen.

Voor het onderzoek stelde men met grote expertise en nauwkeurigheid een zelf rapporterende vragenlijst op die ingevuld werd door alle deelnemers. De "Interpersonal Violence in Sport" (IVIS) vragenlijst werd ingevuld door 18 tot 50-jarigen. In die vragenlijst peilde men naar het niveau van de sporters om vervolgens subtiel over te gaan naar de verschillende categorieën binnen grensoverschrijdend gedrag.

Men deelt grensoverschrijdend gedrag in sport op in vijf categorieën:

- Fysiek grensoverschrijdend gedrag (60%)
- Psychisch grensoverschrijdend gedrag (51%)
- Verwaarlozing (32%)
- Non-contact seksueel grensoverschrijdend gedrag (32%)
- Contact seksueel grensoverschrijdend gedrag (20%)

In Vlaanderen rapporteert maar liefst 60% van de deelnemers dat ze, voor de leeftijd van 18 jaar, slachtoffer van fysiek grensoverschrijdend gedrag geweest zijn. Voor psychisch grensoverschrijdend gedrag werd 51% genoteerd. Wat betreft verwaarlozing landden de onderzoekers op 32%. Non-contact seksueel grensoverschrijdend gedrag werd door 32% van de deelnemers gerapporteerd en maar liefst 20% werd ongewild blootgesteld aan contact seksueel grensoverschrijdend gedrag.

De meest voorkomende vormen van grensoverschrijdend gedrag in de sport zijn het ondergaan van fysieke oefeningen als vorm van straf, vernederingen, geen enkele waardering krijgen voor de sportprestaties, overdreven negatieve kritiek over het uiterlijk en genegeerd worden.

Als je slachtoffer bent van contact seksueel grensoverschrijdend gedrag is er een hele grote kans dat je de andere categorieën van grensoverschrijdend gedrag ook moest ondergaan. Slechts 0.3% rapporteert slachtoffer te zijn van enkel contact seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Een opvallend resultaat was dat mannen voor elke vorm van grensoverschrijdend gedrag een hogere prevalentie lieten optekenen dan vrouwen. Een ander opvallend dramatisch resultaat kwam uit de G-Sport. Maar liefst 9 op 10 sporters rapporteerde slachtoffer te zijn van grensoverschrijdend gedrag.

Af te leiden uit de cijfers die hierboven vermeld staan merk je **dat er nog heel wat werk is**. Gelukkig heerst er in de sportwereld een algemene consensus dat dit probleem kordaat en efficiënt aangepakt moet worden.

Ook Gezinssport Vlaanderen draagt haar steentje bij. Als multisportfederatie erkennen wij alle vormen van grensoverschrijdend gedrag en stellen wij het welzijn van onze sporters voorop. In samenwerking met onze clubs rollen we een API-netwerk uit. Bovendien beschikt onze federatie zelf over [twee aanspreekpunten: Jarne en Liesbeth](#).

Wat is grensoverschrijdend gedrag?

Ieder persoon en dus ook elke sporter heeft zijn of haar grenzen. Deze grenzen zijn niet altijd zichtbaar en zijn voor elke persoon of sociale groep verschillend. Wanneer je iemands grenzen overschrijdt, schaad je zijn of haar integriteit. Iemand kan zowel op fysiek, psychisch als seksueel vlak grenzen overschrijden. Pesten is eveneens een vorm van grensoverschrijdend gedrag.

Zoals hierboven vermeld splitsen we grensoverschrijdend gedrag op in vijf categorieën. Specifiek binnen de sportcontext worden enerzijds pesten en anderzijds fair play ook opgenomen als categorieën.

Hieronder lijsten we de categorieën en wat extra informatie op, vergezeld van specifieke voorbeelden per categorie. We hopen hiermee iedereen voldoende te informeren en elk slachtoffer een gevoel van (h)erkenning te geven.

Indien je jezelf, een situatie, iemand anders, ... herkent kan je altijd contact opnemen met onze federatie API's. Onthou dat je niet alleen staat in dit verhaal, onze aanspreekpunten zijn er om jou bij te staan.

1. Fysiek grensoverschrijdend gedrag

Duwen, schudden, vastgrijpen, knijpen...
Slaan of schoppen
Met voorwerp naar iemand slaan of gooien
Verstikken, vergiftigen, verbranden, steken...
Onverantwoord zware of pijnlijke trainingsopdrachten
Zware fysieke opdracht als straf
Fysiek kwetsend of gevaarlijk ontgroeningsritueel
Dwingen tot dopinggebruik of misbruik van medicijnen
Dwingen tot training of wedstrijd tijdens ziekte of blessure
Basisbehoeftes (voedsel, drank, recuperatie, slaap, toilet) weigeren
Iemand verplichten tot alcohol- of drugsgebruik
Aanzetten tot ongezond eetgedrag
Dwingen tot onverantwoord zware training
Dwingen tot oefeningen die te moeilijk of te zwaar zijn
Aanzetten om geweld te gebruiken

2. Psychisch grensoverschrijdend gedrag

Beledigen (omwille van huidskleur, geslacht, gender, geloof, cultuur, gezinssituatie, uiterlijk...)
Kritiek op uiterlijk
Vernederen, belachelijk maken
Negeren, uitsluiten, geen waardering krijgen voor prestaties
Extreme en onredelijke kritiek op prestaties
Iemand bang maken door agressief gedrag (vb. slaan of met iets gooien zonder te raken)
Intimiderend roepen
Dreigen met geweld
Trash talk: bewust iemand destabiliseren met beledigingen of kwetsende opmerkingen
Sociale contacten inperken
Sporter dwingen om school lagere prioriteit te geven i.f.v. sport
Fysieke vrijheid inperken (opsluiten, autosleutel afnemen, vastbinden...)
Ongepast competitieniveau (te hoog of te laag)
Vernederend of beangstigend ontgroeningsritueel

3. Verwaarlozing

Onvoldoende toezicht tijdens training of wedstrijd
Geblesseerde sporter laten deelnemen aan competitie of training
Niet tussenkomen bij problematisch eetgedrag
Geen veilige accommodatie, uitrusting of omstandigheden aanbieden
Geen gepaste medisch zorg
Weten dat sporter fysiek, psychisch of seksueel grensoverschrijdend gedrag pleegt en niets doen
Weten dat sporter fysiek, psychisch of seksueel grensoverschrijdend gedrag ondergaat en niets doen
Alcohol- of drugsgebruik toestaan
Agressief gedrag toestaan
Dopinggebruik toestaan
Niet ingrijpen als sporter psychologische of psychiatrische ondersteuning nodig heeft
Minderjarige achterlaten tijdens training, wedstrijd of verplaatsing

4. Pesten

Pesten: Fysiek
Pesten: Verbaal
Pesten: Sociaal
Pesten: Online
Pesten: Seksueel
Pesten: Materieel

5. Fairplay

Agressief spel
Niet naleven/ geen kennis van de spelregels
Geen respect voor officials
Onsportief gedrag van sporters of omkadering
Onsportief gedrag van supporters of ouders
Racisme
Homofobie
Discriminatie
Matchfixing
Doping
Geen gelijke speelmoments

6. Non-Contact seksueel grensoverschrijdend gedrag

Seksuele opmerkingen
Ongepaste seksuele vragen
Zorgwekkende relaties (trainer-sporter, sporter-sporter...)
Vernederend/ intimiderend bekeken worden
Ongepaste online benadering
Grooming
Iemand seksuele beelden of berichten laten bekijken
Verspreiden van seksuele beelden van iemand
Bespieden/ voyeurisme
Gedwongen naaktheid

7. Contact seksueel grensoverschrijdend gedrag

Ongewenste instructiegerelateerde aanrakingen
Ongewenste aanrakingen of handelingen
Dwingen tot aanrakingen of handelingen
Exhibitionisme
Seksueel vernederende/intimiderende ontgroening
(Poging tot) aanranding
(Poging tot) verkrachting

8. Andere

Algemene welzijnsbezorgdheid
Vermoeden huiselijk geweld
Sporters die zichzelf schade toebrengen: automutilatie, eetproblemen, drugs, alcohol, risicogedrag...
Talentdetectie- en ontwikkeling
Discriminatie
Gezond sporten
Schenden gedragscode
Goed bestuur
Financiële schade
Machtsmisbruik